

О. О. РАТИЧ

ГОРОДИЩА В СЕЛАХ ДОБРОСТАНИ І СТРАДЧ НА ЛЬВІВЩИНІ

Під час археологічних розвідок, проведених Інститутом суспільних наук АН УРСР в 1960—1961 рр. на околицях Львова, були обстежені городища в селах Добростани і Страдч, Яворівського району, про які в археологічній літературі є тільки короткі і неповні відомості.

Городище в с. Добростани розташоване за 1 км на північ від села в урочищі Залапин на мисі, що являє собою узгір'я зі стрімкими південними, західними і північними схилами. Біля півніжжя мису протікає невеликий струмок з заболоченими берегами. Городище має вигляд неправильного круга, оточеного на одних ділянках трьома, а на інших— двома валами і ровами, стан збереженості котрих різних, але в основному, завдяки лісові, добрий. Перший (внутрішній) вал має вигляд замкнутого кола з ровом із зовнішнього боку. Його висота від рівня підшви доходить до 2 м, ширина підшви — до 5 м. Другий вал віддалений від першого в східній частині городища приблизно на 10 м, а в західній — на 30—35 м. В плані він округлий, проте не має вигляду замкнутого кола. На двох відтинках з півночі, де схил стрімкий і де знаходиться яр, цей вал переривається. Висота його — 2—3 м, ширина підшви — 7 м. Третій вал оточує городище тільки зі сходу, тобто з боку, звідкілья був можливий доступ на городище. Він має вигляд півкола, кінці якого з'єднуються в двох місцях з другим валом. Висота і ширина цього валу такі самі, як другого. В південній частині городища в двох наявних тут валах є перерви шириною до 2—3 м — очевидно, для воріт. Площа городища в межах центрального валу рівна, з незначним пониженням в західному напрямку. Її розміри — 150×160—165 м (рис. 1).

На території городища росте зараз молодий ліс і провадити на ньому археологічні дослідження було неможливо. Під час розвідки на поверхні ґрунту ледве було знайдено кілька уламків древньоруських посудин. В трьох закладених шурфах (один в східній частині городища між другим і третім валами, другий — в центральній частині і третій — в західній між першим і другим валами) простежувався тонкий культурний шар часів древньої Русі, слабо насичений археологічним матеріалом (уламки посудин, куски печини і т. ін.). Уламки посудин, крім одного, належали опуклобоким гончарним горщикам, виготовленим із глини з домішкою дрібного піску. Їх вінця були легко вигнуті і мали косозрізаний (рис. 2, 3) або профільований (рис. 2, 4) край. В окремих випадках уламки горщиків були прикрашені смуговим хвилястим орнаментом. Уламок товстостінної придонної частини належав ліпному горщику, в тісті якого були домішки жорстви і шамоту. Виявлений археологічний матеріал дозволяє віднести городище до часів древньої Русі і датувати його XI—XII ст.

Городище в с. Страдч розташоване на гребені мисоподібної гори,

котра знаходиться в західній частині села. З півдня і частково з заходу під самою горою протікає р. Верещиця, яка тут розливається і утворює стави та болота. На захід і північ від гори простягається низина. Раніше вона була залита водою, а зараз висušена. Через неї вже урегульованим руслом тече Верещиця. В східному напрямку гора переходить перешийком в дальшу територію села. Тут по обох боках гори з

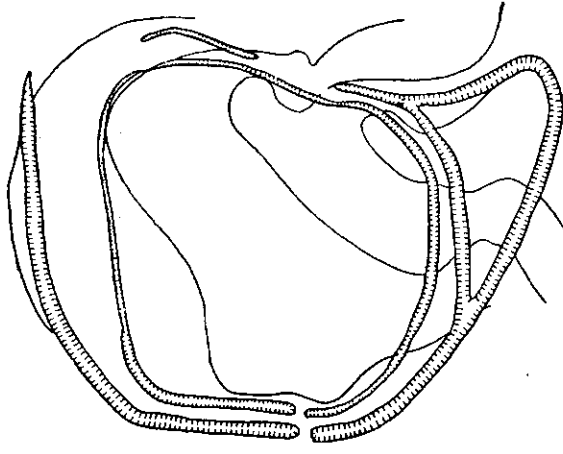

Рис. 1. План городища в с. Добростани.

півночі і з півдня є глибокі яри. На схилах гори на окремих ділянках знаходяться залишки валу городища, який на одних відтинках добре зберігся, на інших знищений траншеями першої світової і Великої Вітчизняної війн. Висота і ширина валу різні. В місцях, де він порівняно добре зберігся, його висота з внутрішнього боку городища доходить

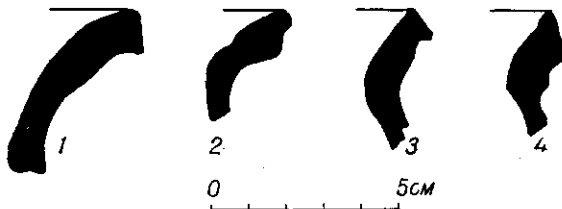

Рис. 2. Профілі вінець горщиків.
1, 2 — Страдч; 3, 4 — Добростани.

по схилах до 2—3 м, а ширина біля підосви — до 6 м. В східній частині городища біля згаданого перешийка є сліди планування площі. Найявний тут раніше вал, а можливо й інші укріплення, зараз знищені. Площа городища в межах валу становить 400×150 м (рис. 3).

На території городища було закладено 5 шурфів: один в західній, два в південній і по одному в східній та північній частинах. Геологічна і археологічна стратиграфія городища дуже складна і свідчить про змішування ґрунту внаслідок ерозії, денудації та земляних робіт. В усіх закладених шурфах простежувався на різних глибинах (в основному на 0,5—0,7 м від сучасної поверхні) знищений культурний шар часів древньої Русі, насичений різномірним археологічним матеріалом. Основну масу його становили уламки глиняних посудин, дуже різноманітних за складом тіста, випалом, технікою виготовлення та з широкими хронологічними рамками — від часів Київської Русі до наших днів. Древньоруська кераміка представлена ліпною з підправленими стінками і гончарною, з виразною перевагою останньої. Вона буває товсто-

стінною і тонкостінною, в рідкісних випадках перша прикрашена хвилястим і прямолінійним орнаментом. Вінця гончарних горщиків тригранно формовані, косо зрізані (рис. 2, 1) або заокруглені з виступцем з зовнішнього і виїмкою з внутрішнього боків (рис. 2, 2). Серед знахідок є кілька сильно стертих уламків афмор-корчаг.

Виявлений в Страдчу археологічний матеріал дозволяє віднести городище також до часів древньої Русі. Проте зруйнований і переміша-

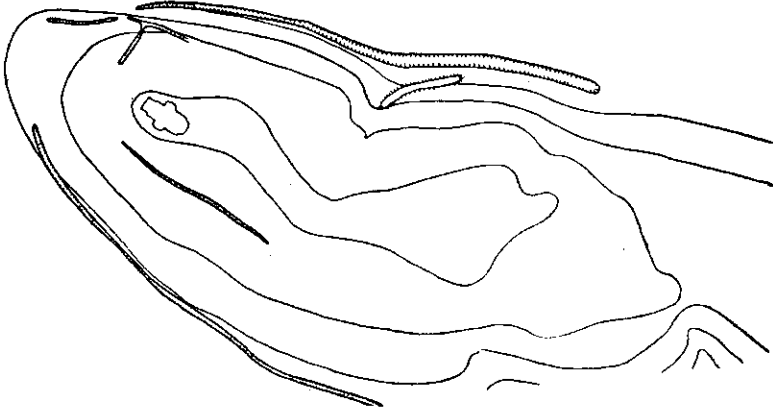

Рис. 3. План городища в с. Страдч.

ний культурний шар з різночасовими знахідками широкого хронологічного діапазону значно утруднює датування пам'ятки. На підставі наявного керамічного матеріалу городище можна датувати XI—XII ст.

Городища в селах Добростани і Страдч, розташовані на горбах Розточчя, були важливими стратегічними пунктами, які охороняли шляхи між Галицькою і Волинською землями.

А. А. РАТИЧ

ГОРОДИЩА В СЕЛАХ ДОБРОСТАНЫ И СТРАДЧ НА ЛЬВОВЩИНЕ

Резюме

Предварительными исследованиями установлено, что городища в селах Добростаны и Страдч относятся к древнерусскому времени и являются остатками важных стратегических пунктов на пути между Галицкой и Волынской землями. Датируются они XI—XII вв.